

indblanding fra centret. Netop den manglende kontakt og kommunernes politiske impotens har på den anden side efterfølgende bevirket, at det har været muligt for centret at underminere kommunernes opgavevaretagelse og selvbestemmelsesret.

I en afsluttende opsummering afviser Page og Goldsmith, at det skulle være muligt at identificere overbevisende mønstre med hensyn til funktioner og selvbestemmelsesret. Derimod mener de at kunne iagttage, at adgangen til beslutningscentret følger et klart mønster efter en nord-syd deling. Mens kontakterne i de nordlige lande er stærkt formaliserede og indirekte via de kommunale organisationer, er der i Sydeuropa også stærke direkte kontakter ud over de indirekte. Netop i denne forskel finder de den krumtap, der skulle kunne forklare kommunernes forskellige rolle i den offentlige sektor. Page og Goldsmith henviser i den sammenhæng til Francesco Kjellbergs antagelse om, at den manglende gennemførelse af kommunalreformer i Sydeuropa netop skyldes, at de lokale elitors betydning for politisk støtte og mobilisering har været så stor, at de har kunnet undgå den anfægtelse af deres egne positioner, som kunne blive resultatet af kommunesammenlægninger. Og store kommuner vil ud fra centrets kontrolovervejelser være en afgørende forudsætning for at lade kommunerne komme til at spille en større national rolle. Fremtidige undersøgelser bør derfor i højere grad baseres på overvejelser om centrets kontrolbehov, og sådanne undersøgelser annonceres i bogen, blandt andet med henblik på en udbygning af de teoretiske ræsonnementer.

Accesskategorien er i denne bog blevet forsøgt anlagt som en overordnet fortolkningsramme i en videre international sammenhæng, og der er næppe tvivl om, at den er kommet for at blive. Uanset nytten af en teoretisk videreudvikling leverer denne bog dog ikke bevis for, at det skulle være lykkedes at indfri Rhodes' 10 år gamle efterlysning efter empirisk viden om spillet mellem lokale og centrale politiske eliter. Det skulle blive interessant at stifte bekendtskab med eventuelle senere publikationer fra gruppen.

Finn Bruun
Institut for Statskundskab

Martin Sæter, *Det europæiske fællesskab*, Bergen: Universitetsforlaget, 1988, 3. udg., 164 s.

Det er egentlig underligt, at interessen for EF i Norge og Sverige i øjeblikket langt overstiger interessen i Danmark, som med fuld fart er på vej ind det stærkere integrerede EF. Men sådan er det, og det hænger naturligvis grundlæggende sammen med, at såvel Sverige som Norge bliver stort set lige så påvirkede af det indre marked, som vi gør.

Det er alligevel forbavsende at se især den norske EF-debat, som er ganske livlig. Selv spørgsmålet om et egentligt medlemskab kan dukke frem fra tid til an-

indblanding fra centret. Netop den manglende kontakt og kommunernes politiske impotens har på den anden side efterfølgende bevirket, at det har været muligt for centret at underminere kommunernes opgavevaretagelse og selvbestemmelsesret.

I en afsluttende opsummering afviser Page og Goldsmith, at det skulle være muligt at identificere overbevisende mønstre med hensyn til funktioner og selvbestemmelsesret. Derimod mener de at kunne iagttage, at adgangen til beslutningscentret følger et klart mønster efter en nord-syd deling. Mens kontakterne i de nordlige lande er stærkt formaliserede og indirekte via de kommunale organisationer, er der i Sydeuropa også stærke direkte kontakter ud over de indirekte. Netop i denne forskel finder de den krumtap, der skulle kunne forklare kommunernes forskellige rolle i den offentlige sektor. Page og Goldsmith henviser i den sammenhæng til Francesco Kjellbergs antagelse om, at den manglende gennemførelse af kommunalreformer i Sydeuropa netop skyldes, at de lokale elites betydning for politisk støtte og mobilisering har været så stor, at de har kunnet undgå den anfægtelse af deres egne positioner, som kunne blive resultatet af kommunesammenlægninger. Og store kommuner vil ud fra centrets kontrolovervejelser være en afgørende forudsætning for at lade kommunerne komme til at spille en større national rolle. Fremtidige undersøgelser bør derfor i højere grad baseres på overvejelser om centrets kontrolbehov, og sådanne undersøgelser annonceres i bogen, blandt andet med henblik på en udbygning af de teoretiske ræsonnementer.

Accesskategorien er i denne bog blevet forsøgt anlagt som en overordnet fortolkningsramme i en videre international sammenhæng, og der er næppe tvivl om, at den er kommet for at blive. Uanset nytten af en teoretisk videreudvikling leverer denne bog dog ikke bevis for, at det skulle være lykkedes at indfri Rhodes' 10 år gamle efterlysning efter empirisk viden om spillet mellem lokale og centrale politiske eliter. Det skulle blive interessant at stifte bekendtskab med eventuelle senere publikationer fra gruppen.

Finn Bruun
Institut for Statskundskab

Martin Sæter, *Det europæiske fællesskab*, Bergen: Universitetsforlaget, 1988, 3. udg., 164 s.

Det er egentlig underligt, at interessen for EF i Norge og Sverige i øjeblikket langt overstiger interessen i Danmark, som med fuld fart er på vej ind det stærkere integrerede EF. Men sådan er det, og det hænger naturligvis grundlæggende sammen med, at såvel Sverige som Norge bliver stort set lige så påvirkede af det indre marked, som vi gør.

Det er alligevel forbavsende at se især den norske EF-debat, som er ganske livlig. Selv spørgsmålet om et egentligt medlemskab kan dukke frem fra tid til an-

den, og det på trods af, at EF-striden i begyndelsen af halvfjerserne var utrolig bitter i Norge og på det nærmeste fjernede EF-spørgsmålet fra den politiske debat. Den sag var afgjort, og ingen turde vække den til live igen i meget lang tid.

Styrkelsen af det udenrigspolitiske samarbejde i EF – sammenholdt med en vis nedkøling af Norges traditionelle atlantiske interesse – skabte en fornyet EF-interesse i Norge, og det indre markedes raske tempo har gjort det samme i for eksempel norske industrikredse.

Denne udgave af Sæters bog er den tredje, og selve det, at man i Norge kan udgive et tredje revideret oplag af denne klassiker, viser, at der er en levende interesse i Norge for, hvad der sker i EF. I forhold til tidligere udgaver er denne revideret for så vidt angår de nye medlemslande og den nye udvikling på det traktatmæssige område, og den lægger i denne sammenhæng stor vægt på, at EF fremover i stigende omfang vil omfatte udenrigs- og sikkerhedspolitik. I og med at det indre marked tillige vil styrke EF politisk og økonomisk kan vi – skriver forfatteren i sit forord – regne med, at EF vil få en øget betydning både i europæisk og i global sammenhæng. Og det er nok især dette, man har detekteret i den norske debat. Der mærkes en nok ikke uberettiget frygt for, at Norge kan blive koblet af udviklingen ved at stå udenfor, og derfor må føre en ren tilpasningspolitik i forhold til EF.

Sæters bog er ikke en håndbog i, hvordan man konkret tilpasser sig den nye EF-udvikling. Den er til gengæld en meget begavet indføring i, hvad EF er for en politisk størrelse med megen vægt på EFs rolle som politisk faktor i det internationale samfund.

Martin Sæters indgang til emnet er integrationsteoretisk, og han får sin gennemgang af EFs institutioner og EFs historie belyst på en politisk – og politologisk – interessant måde ved at lade empirien gennemløbe denne teoretiske ramme. Og det sker vel at mærke uden at komplicere fremstillingen unødigt. Tværtimod står man efter læsningen med et ganske klart billede af, hvilke kræfter der trækker udviklingen i EF, og hvorfor integrationen i EF kan gøre EF til en magtfaktor på det globale plan.

Bogen har to kapitler om det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde, som også ville være nyttige for danskere at læse. Vi får her en gennemgang af den betydning, det har og kan få, at det politiske samarbejde er integreret i EF med de seneste traktatændringer. Dette ofres der altså megen plads på i denne norske bog. Emnet har i Danmark stort set ikke været diskuteret uden for den snævre professionelt interesserede kreds!

Martin Sæter bruger også en del plads til at gennemgå forskellige aspekter af det nordiske samarbejde, og han konkluderer ganske klart om fremtidsmulighederne: Jo højere integrationsniveauet bliver i EF, og jo mere de nordiske ikke-medlemslande får deres samarbejde med EF aftalereguleret, desto mindre plads vil der blive til egne nordiske løsninger. Selvom dette naturligvis ikke bremser det nordiske samarbejdes udvikling helt på det praktiske plan, betyder det danske medlemsskab naturligvis, at nordiske løsninger på områder, hvor EF har en kompetence, ikke kan laves. Derfor må der også i det nordiske samarbejde fremover kigges mere og mere på EF, konkluderer Sæter.

Når man ser på sikkerhedspolitikken, mener Sæter ikke, at der bliver tale om en ensidig tilpasning fra de nordiske landes side, fordi EF også må blive »nordisk« i sin udenrigs- og sikkerhedspolitik. Denne betragtning forekommer imidlertid ikke helt plausibel: Tendensen går nærmere mod en sydlig orientering i EF i dag – også i prioriteringerne på det udenrigspolitiske område. Det er at beklage for os i Danmark, men det skyldes ikke mindst, at netop Norge – og Sverige – har holdt sig uden for EF!

Konkluderende finder jeg, at Sæters bog i sin reviderede form vil være meget anvendelig også for danske læsere, som vil sætte sig ind i, hvilken politisk maskine EF er. Det gælder også i undervisningssammenhæng. Man kommer en masse igennem på forholdsvis få sider, og det sker i et sprog, som er til at forstå. Men vægten ligger altså på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske, og her har vi næppe bedre litteratur på dansk. Til gengæld kunne danske læsere – og måske norske med – godt efterlyse en mere detaljeret gennemgang af forventningerne til det indre marked og denne udviklings politiske konsekvenser i en bog, hvis titel peger i retning af en gennemgang af EF-samarbejdet generelt.

Hans Martens
Handelsbanken